

USORA

Analiza usklađenosti razvojnih strategija sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva

Cilj ove komparativne analize je utvrditi u kojoj su mjeri razvojna strategija Opštine Usora, odnosno dostupni Nacrt strategije razvoja od 2022. do 2027. godine usklađen sa razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva, koje su identifikovane u ovoj opštini tokom terenskog dijela istraživanja.

Analizom je obuhvaćeno 17 postojećih ciljeva održivog razvoja, koje je utvrdila Generalna skupština Ujedinjenih nacija (UN) sa ciljem da posluže kao globalne smjernice ka održivom razvoju. Ciljevi održivog razvoja su:

- svijet bez siromaštva;
- svijet bez gladi;
- zdravlje i blagostanje;
- kvalitetno obrazovanje;
- rodna ravnopravnost;
- čista voda i sanitarni uslovi;
- pristupačna energija iz čistih izvora;
- dostojantven rast i ekonomski rast;
- Industrija, inovacije, infrastruktura;
- smanjenje nejednakosti;
- održivi gradovi i zajednice;
- odgovorna proizvodnja i potrošnja;
- očuvanje klime;
- očuvanje vodenog svijeta;
- očuvanje života na zemlji;
- mir, pravda i snažne institucije;
- partnerstvom do cilja.

Analizom je utvrđeno da je razvojni strateški dokument Opštine Usora usklađen sa identifikovanim potrebama u pet ciljeva održivog razvoja, djelomično je usklađen sa identifikovanim potrebama u sedam ciljeva, potpuno neusklađen u pet ciljeva održivog razvoja.

- Strategija Opštine Usora je usklađena sa utvrđenim potrebama lokalne zajednice u sljedećim ciljevima: kvalitetno obrazovanje; čista voda i sanitarni uslovi; pristupačna energija iz čistih izvora; očuvanje života na zemlji; odgovorna proizvodnja i potrošnja.
- U odnosu na sedam ciljeva održivog razvoja utvrđena je djelomična usklađenost sa identifikovanim potrebama lokalne zajednice, i to kod ciljeva: svijet bez siromaštva; zdravlje i blagostanje; rodna ravnopravnost; smanjenje nejednakosti; očuvanje klime; očuvanje vodenog svijeta; partnerstvom do ciljeva.
- Potpuna neusklađenost razvojnih strategija je utvrđena u odnosu na četiri cilja održivog razvoja: svijet bez gladi; dostojanstven rad i ekonomski rast; održivi gradovi i zajednice; mir, pravda i snažne institucije; industrija, inovacije; infrastruktura.

Pristup razvoju u Opštini Usora je djelomično orijentisan ka održivom, participativnom razvoju, iako su ocjene o djelomičnoj usklađenosti dodjeljivane po blažem kriteriju, jer je na primjer identifikovana potreba i definisana kao strateški cilj ali je nisu pratili u potpunosti odgovarajući programi, projekti i mjere, ili finansiranje tih projekata i mjera nije obezbjeđeno. Pojedine relevantne potrebe lokalne zajednice su nerijetko navedene samo tasksativno i bez jasno definisanog strateškog pravca budućeg djelovanja, kako bi taj cilj zaista mogao biti i ostvaren.

U narednoj tabeli je uporedni prikaz potreba lokalne zajednice Usora utvrđenih tokom terenskog istraživanja, sa potrebama koje je utvrdila lokalna vlast u svom strateškom dokumentu, kao i stepena njihove međusobne usklađenosti u oblastima relevantnim za UN ciljeve održivog razvoja.

Ciljevi održivog razvoja	Razvojne potrebe identifikovane terenskim istraživanja.	Razvojne potrebe navedene u strateškim dokumentima Opštine Usora	Mjere i aktivnosti planirane u strateškim dokumentima	Procjena stepena usklađenosti razvojnih strategija
Svijet bez siromaštva	Žene, mladi i penzioneri, (naročito žene koje nisu radile a ostale su bez porodične podrške) su identifikovane kao najugroženije kategorije u Usori. Nužno bi bilo	Izrada socijalne karte Opštine Usora. Do 2027.g. smanjen broj registriranih socijalno ugroženih obitelji za najmanje 20% u	Socijalno – ekonomska podrška iznimno ranjivim obiteljima dodjelom plastenika	Djelomično usklađene

	pojačati institucionalnu podršku ovim kategorijama obzirom da su kapaciteti lokalne službe za socijalnu zaštitu ograničeni.	odnosu na 2021. Unaprijeđenje socijalne sigurnosti građana		
Svijet bez gladi	Sagovornici ističu da bi nužno bilo osnivanje javne kuhinje ali „na kotačima“ odnosno sa dostavom obroka na kućna vrata, jer je Usora vrlo razučena opština a socijalno ugrožene osobe često nisu u mogućnosti da odlaze po hranu usljed bolesti, nedostatka prevoznih sredstava ili novca.	Potreba osnivanja javne kuhinje nije identifikovana kao cilj u nacrtu strategije razvoja te stoga nisu planirane ni mjere.		Neusklađene
Zdravlje i blagostanje	Zbog ograničenih ljudskih kapaciteta u JU Dom zdravlja ne vode se detaljne statistike o vrstama oboljenja kod građana. Ovo je nešto što je svakako treba unaprijediti jer je bez statističkog praćenja teško kvalitetno planirati i unaprjeđivati razvoj primarne i sekundarne	Unapređenje kvaliteta života lokalnog stanovništva kroz poboljšanje usluga iz oblasti zdravstva i socijalne zaštite, posebice za građane koji se nalaze u trećoj životnoj dobi. Kantonalne bolnice Zenica	- Izgradnja područne ambulante JU Dom zdravlja u Omanjskoj - Proširenje zgrade JU Dom zdravlja - Kupovina rendgen aparata za dom zdravlja primarijus dr. Mijo Grgić	Djelomično usklađene

	zdravstvene zaštite.	pacijenti putuju oko dva sata. Neophodno je iskoristiti neposrednu blizinu Opšte bolnice Tešanj, koja može dobiti poboljšanje zdravstvene zaštite stanovnika Usore.		
Kvalitetno obrazovanje	Nužno bi bilo intenzivirati napore da se školovanje unaprijedi i uskladi sa potrebama rastućeg tržišta obzirom da Usora većinu radne snage uvozi iz okolnih opština.	Iskoristiti nadležnost Općine nad osnovnim i srednjim obrazovanjem da se privredi olakša pristup kvalificiranoj radnoj snazi te osigura zapošljavanje domaćih kadrova. Do 2027.g. svi mladi imaju pristup osnovnom i srednjem obrazovanju usklađenim sa potrebama tržišta rada.	Opremanje školskih kabineta i nabava neophodne opreme Uvođenje „Informatičkog smjera“ u srednjoj školi Mješovita srednja škola Stjepan Radić Do 2027. unaprijeđen odgojno obrazovni proces i uvedena nova zanimanja u skladu sa potrebama tržišta rada.	Usklađene
Rodna ravnopravnost	Postoje inicijative lokalne vlasti da intenzivira zapošljavanje žena ali je nužno intenzivirati te	Izgraditi mehanizme i instrumente za postizanje ravnopravnosti spolova	Nisu planirane mjere potpore majčinstvu i subvencioniranje troškova	Djelomično usklađene

	<p>napore kroz subvencije majčinstvu i podršku predškolskom odgoju djece.</p>	<p>iskorištenjem dostupnih domaćih i međunarodnih razvojnih fondova i investicijskih potencijala dijaspore</p> <p>Pažnju usmjeriti ka jačanju svijesti o rodnoj ravnopravnosti te aktivnijem uključivanju žena u politički život.</p> <p>Jačanje rodne ravnopravnosti u svim sferama</p>	<p>predškolskog odgoja.</p>	
<p>Čista voda i sanitarni uslovi</p>	<p>Nučno je unaprijediti sigurnost i zdravstvenu ispravnost vode. Evidentirane su povremene redukcije kao i upozorenja o zdravstvenoj neispravnosti vode iz vodovoda.</p>	<p>Unaprijeđena vodovodna i kanalizaciona infrastruktura do 2027.g</p>	<p>Poboljšanje usluga vodoopskrbe</p>	<p>Usklađene</p>

Pristupačna energija iz čistih izvora	<p>Nužno je povećati korištenje dostupnih obnovljivih izvora energije (posebno sunca i biomase) te povećati trenutno nisku energetska efikasnost.</p>	<p>Povećana proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora za 10% do 2027.</p> <p>Program korištenja obnovljivih izvora energije</p> <p>Program primjene energetske učinkovitosti</p>	<p>Prelazak javne rasvjete na solarno napajanje</p> <p>Zamjena rasvjetnih tijela javne rasvjete sa LED lampama</p>	<p>Usklađene</p>
Dostojantven rad i ekonomski rast	<p>Preporučljivo bi bilo da Usora svoj ubrzan industrijski razvoj uskladi sa potrebama zaštite okoline, naročito zaštite od opasnih otpadnih voda koje ispuštaju firme metalne industrije, koje najčešće sadrže visoke koncentracije teškim metala i predstavljaju dugoročno opterećenje na okoliš i javno zdravlje. Ne postoje dostupni podaci o tome da li i koje firme uopšte imaju sisteme za prečišćavanje</p>	<p>U razvojnoj strategiji nije definisan ovaj strateški cilj pa stoga nisu ni planirane mjere.</p>		<p>Neusklađene</p>

	otpadnih voda koji su nužni da bi se otpadne vode prečistile do zakonom propisanog nivoa prije ispuštanja u kanalizaciju odnosno vodotoke.			
Industrija, inovacije, infrastruktura	Inicirati povećanje subvencioniranje za stambeno zbrinjavanje mladih iz drugih opština koji rade u Usori. Trenutno opština daje poticaj od oko 10 000 maraka po porodici.	Nema planiranih programa, projekata niti mjera u tom pravcu.		Nisu usklađene
Smanjenje nejednakosti	Najugroženije kategorije u Usori su stare osobe bez ikakvog staranja od strane obitelji, žene i mladi. Stari i nemoćni ostvaruju primanja po osnovu tuđe njege i zaštite kao i jednokratne socijalne pomoći, koje nisu dovoljne za dostojanstven život.	Do 2027.g. smanjen broj registriranih socijalno ugroženih obitelji za najmanje 20% u odnosu na 2021. Program unaprijeđena socijalne sigurnosti Izrada socijalne karte	Za ove aktivnosti nisu planirana sredstva ni potencijalni izvori sredstava do 2024.	Djelomično usklađene
Održivi gradovi i zajednice	Odlazak mladih je jedan od velikih izazova za održivost lokalne	Unaprijeđenje kulturne i društvene infrastrukture.	Izgradnja kulturnog centra u Sivši 2.5.1.2. Izgradnja igrališta	Neusklađene

	<p>zajednice. Nužno subvencioniranjem i drugim vrstama pomoći mlade kao i roditelje. Bolje zaštititi radna prava žena kojima trudnoća često znači automatski prekid ugovora, pa do finansijske ili besplatnih vrtića.</p>		<p>za djecu i vanjski fitnes, lokalitet Žabljak općina Usora</p>	
<p>Odgovorna proizvodnja i potrošnja</p>	<p>Promovisati čiste energente nasuprot korištenju uglja i ambicioznije razvijati obnovljive izvore energije i energetske efikasnost.</p>	<p>Plan opštine je u narednom periodu da za 3 posto smanji potrošnju energije od fosilnih goriva u opštinskim objektima,</p>	<p>Primjenom principa energetske efikasnosti smanjiti potrošnju električne energije za javnu rasvjetu za 30% ovođenjem solarne energije u ovaj sistem.</p>	<p>Usklađene</p>
<p>Očuvanje klime</p>	<p>Najveći dio zagađenja uzrokuju zastarjeli i energetske neefikasni sistemi grijanja stambenog, poslovnog i javnog prostora, kao i niska energetska efikasnost.</p>	<p>Program primjene energetske učinkovitosti</p> <p>Program korištenja obnovljivih izvora energije</p>	<p>Zamjena rasvjetnih tijela javne rasvjete sa LED lampama</p> <p>Prelazak javne rasvjete na solarno napajanje</p>	<p>Djelomično usklađena</p>
<p>Očuvanje vodenog svijeta</p>	<p>Kanalizacija i industrijske otpadne vode iz metalne industrije naviše opterećuju vodotoke. Uočene su pojave pomora riba na rijekama Gnjici nizvodno od</p>	<p>Program izgradnje kanalizacionog sustava</p>	<p>Projektovanje kanalizacija u naseljima Makljenovac, Alibegovci i Omanjska</p>	<p>Djelomično usklađene</p>

	Čelića i na rijeci Usori. Dolina Usore spada u najneuređenije vodotoke sa izraženom intezivnom i neplanskom eksploatacijom šljunka, koja ugrožava vodotok i izvorišne zone.			
Očuvanje života na zemlji	Nedovoljno razvijen sistem selektiranja i upravljanja krutim otpadom je prepoznato kao jedna od slabosti lokalne zajednice.	Primijeniti principe dugoročno održivog razvoja u oblastima zaštite okoliša i poboljšano upravljanje otpadom. Program selektiranog prikupljanja otada	Formiranje zelenih otoka u naseljenim mjestima Razdvajanje otpada na mjestu nastanka otpada (odvojeno prikupljanje plastike, stakla i kućnog otpada)	Usklađene
Mir, pravda i snažne institucije	Nepotizam i nedovoljna transparentnost rada lokalne vlasti. Ne objavljuju se odluke ni zapisnici sjednica.	Transparentan, efikasan i odgovoran javni sector.	Unapređenje učinkovitosti lokalne uprave kroz pojednostavljenje procedura i digitalizaciju arhiva. Uspostava sustava financijskog upravljanja i kontrole.	Neusklađene
Partnerstvom do ciljeva	Za naprednije djelovanje civilnog društva nedostaje	Program jačanja gospodarske	Dijaspora program s Fondacijom	Djelomično usklađene

	<p>podrška osnivanju novih NVO i osposobljavanje i usmjeravanje NVO sektora na realizaciju projekata od strateškog značaja, a posebno projekata EU i drugih domaćih i međunarodnih razvojnih fondova. Korištenje razvojnih fondova EU nije moguće bez saradnje i partnerstva sa svim nivoima vlasti a to je ono što bi se moralo bitno unaprijediti prema riječima sagovornika.</p>	<p>suradnje s dijasporom pro</p>	<p>MOZAIK, projekt lonac</p>	
--	---	----------------------------------	------------------------------	--